

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Syvende Afdeling)

5. oktober 2023*

»Præjudiciel forelæggelse – forbrugerbeskyttelse – direktiv 2011/83/EU –
forbrugernes rettigheder – en forbrugers abonnement på en undervisningsplatform –
automatisk forlængelse af aftalen – fortrydelsesret«

I sag C-565/22,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af
Oberster Gerichtshof (øverste domstol, Østrig) ved afgørelse af 20. juli 2022, indgået til
Domstolen den 26. august 2022, i sagen

Verein für Konsumenteninformation

mod

Sofatutor GmbH,

har

DOMSTOLEN (Syvende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, M.L. Arastey Sahún (refererende dommer), og dommerne F.
Biltgen og J. Passer,

generaladvokat: A.M. Collins

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Verein für Konsumenteninformation ved Rechtsanwalt S. Langer,
- Sofatutor GmbH ved Rechtsanwalt M. Görg,
- den nederlandske regering ved M.K. Bulterman og A. Hanje, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved I. Rubene og E. Schmidt, som befuldmægtigede,

* Processprog: tysk.

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel forelæggelse vedrører fortolkningen af artikel 9, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/83/EU af 25. oktober 2011 om forbrugerrettigheder, om ændring af Rådets direktiv 93/13/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/44/EF samt om ophævelse af Rådets direktiv 85/577/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF (EUT 2011, L 304, s. 64).
- 2 Denne anmodning er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem Verein für Konsumenteninformation (organisation for forbrugeroplysning, Østrig) (herefter »VKI«) og Sofatutor GmbH, et tysk selskab, vedrørende VKI's påstand om, at dette selskab tilpligtes at oplyse forbrugerne om betingelser, tidsfrist og procedurer for at gøre ophævelsesretten gældende i forbindelse med en aftale om fjernsalg.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 37. betragtning til direktiv 2011/83 lyder således:

»Da forbrugeren i forbindelse med fjernsalg ikke kan se varerne, inden aftalen indgås, bør forbrugeren have en fortrydelsesret. Af samme grund bør forbrugeren have lov til at afprøve og besigtige de varer, vedkommende har købt, i nødvendigt omfang til at fastslå varernes art, egenskaber og den måde, de fungerer på. I forbindelse med aftaler indgået uden for fast forretningssted bør forbrugeren have fortrydelsesret på grund af det potentielle overraskelsesmoment og/eller psykiske pres. Hvis fortrydelsesretten gøres gældende, bør dette indebære, at de kontraherende parter forpligtelse til at opfylde aftalen ophører.«
- 4 I dette direktivs artikel 2 med overskriften »Definitioner« defineres »aftale om fjernsalg« i nr. 7) således:

»I dette direktiv forstås ved:

[...]

7) »aftale om fjernsalg«: enhver aftale, der indgås mellem den erhvervsdrivende og forbrugeren i henhold til et organiseret system for fjernsalg eller levering af fjernydelser uden den erhvervsdrivendes og forbrugersens samtidige fysiske tilstedeværelse, og hvor der til og med tidspunktet for aftalens indgåelse udelukkende anvendes en eller flere former for fjernkommunikationsteknikker.«

- 5 Det nævnte direktivs artikel 4 med overskriften »Harmoniseringsniveau« har følgende ordlyd:
- »Medlemsstaterne må ikke i national ret opretholde eller indføre bestemmelser, der fraviger dem, der er fastsat i dette direktiv, herunder strengere eller lempeligere bestemmelser, for at sikre et andet forbrugerbeskyttelsesniveau, medmindre andet er fastsat i dette direktiv.«
- 6 Det samme direktivs artikel 6 med overskriften »Oplysningskrav for aftaler om fjernsalg og aftaler indgået uden for fast forretningssted« fastsætter i stk. 1:

»Inden forbrugeren bindes af en aftale om fjernsalg eller en aftale indgået uden for fast forretningssted eller et tilsvarende tilbud, giver den erhvervsdrivende på en klar og forståelig måde forbrugeren følgende oplysninger:

[...]

- e) den samlede pris for varerne eller tjenesteydelserne inklusive afgifter, eller, hvis varernes eller tjenesteydelsernes art gør, at prisen ikke med rimelighed kan udregnes på forhånd, den måde, hvorpå prisen skal udregnes, samt, hvor det er relevant, alle yderligere omkostninger vedrørende fragt, levering eller porto og enhver anden omkostning eller, hvor disse omkostninger ikke med rimelighed kan udregnes på forhånd, oplysninger om, at der kan forekomme sådanne yderligere omkostninger. [...]

[...]

- h) i tilfælde af eventuel fortrydelsesret, betingelser, tidsfrist og procedurer for at gøre nævnte ret gældende, jf. artikel 11, stk. 1, samt den standardfortrydelsesformular, der findes i bilag I(B)

[...]

- o) hvor det er relevant, aftalens gyldighedsperiode, eller for tidsubestemte aftaler eller for aftaler, der forlænges automatisk, betingelserne for at opsige aftalen

[...]«

- 7 Artikel 8 i direktiv 2011/83 med overskriften »Formelle krav for aftaler om fjernsalg« bestemmer:

»1. For så vidt angår aftaler om fjernsalg, skal den erhvervsdrivende give de i artikel 6, stk. 1, omhandlede oplysninger eller stille disse oplysninger til rådighed for forbrugeren under anvendelse af midler, der er tilpasset den anvendte fjernkommunikationsteknik, på en klar og forståelig måde. For så vidt disse oplysninger gives på et varigt medium, skal de være letlæselige.

2. Hvis en fjernsalgsaftale, der indgås ved hjælp af elektroniske midler, pålægger forbrugeren en betalingsforpligtelse, gør den erhvervsdrivende tydeligt og i fremhævet form, og direkte før forbrugeren afgiver sin ordre, denne opmærksom på de oplysninger, der er omhandlet i artikel 6, stk. 1, litra a), e), o) og p).

Den erhvervsdrivende skal sikre, at forbrugeren, når denne afgiver sin ordre, udtrykkeligt erkender, at vedkommende er opmærksom på, at ordren medfører en betalingsforpligtelse. Hvis afgivelse af en ordre indebærer aktivering af en knap eller en tilsvarende funktion, skal knappen eller den tilsvarende funktion på let læselig måde være mærket »ordre med betalingsforpligtelse« eller en tilsvarende utvetydig formulering, som angiver, at afgivelsen af ordren medfører en

forpligtelse til at betale den erhvervsdrivende. Hvis den erhvervsdrivende ikke overholder dette afsnit, er forbrugeren ikke bundet af aftalen eller ordren.

[...]

8. Hvis en forbruger ønsker, at udførelsen af tjenesteydelser eller leveringen af vand, gas eller elektricitet, når disse varer ikke sælges i en afgrænset volumen eller i en bestemt mængde, eller af fjernvarme skal påbegyndes, inden fortrydelsesfristen udløber, jf. artikel 9, stk. 2, skal den erhvervsdrivende kræve, at forbrugeren fremsætter en udtrykkelig anmodning.

[...]«

8 Følgende fremgår af dette direktivs artikel 9 med overskriften »Fortrydelsesret«:

»1. Medmindre undtagelserne i artikel 16 finder anvendelse, har forbrugeren en frist på 14 dage til at fortryde en aftale om fjernsalg eller en aftale indgået uden for fast forretningssted uden angivelse af årsag og uden at pådrage sig andre omkostninger end dem, der er fastsat i artikel 13, stk. 2, og artikel 14.

2. Med forbehold af artikel 10 udløber den i nærværende artikels stk. 1 nævnte fortrydelsesfrist 14 dage fra:

a) dagen for aftalens indgåelse, når det drejer sig om tjenesteydelsesaftaler

[...]

c) dagen for indgåelse af aftalen, når det drejer sig om aftaler om forsyning af [...] digitalt indhold, der ikke leveres på et fysisk medium.

3. Medlemsstaterne må ikke forbyde de kontraherende parter at opfylde deres aftalemæssige forpligtelser, inden fortrydelsesfristen udløber. [...]«

9 Det nævnte direktivs artikel 10 med overskriften »Manglende oplysning om fortrydelsesretten« fastsætter:

»1. I det tilfælde hvor den erhvervsdrivende, i strid med artikel 6, stk. 1, litra h), ikke har oplyst forbrugeren om fortrydelsesretten, udløber fortrydelsesfristen 12 måneder efter udløbet af den oprindelige fortrydelsesfrist, som fastsat i overensstemmelse med artikel 9, stk. 2.

2. Hvis den erhvervsdrivende har givet forbrugeren oplysningerne i henhold til stk. 1 i nærværende artikel inden 12 måneder fra den dato, der er nævnt i artikel 9, stk. 2, udløber fortrydelsesfristen 14 dage efter den dato, hvor forbrugeren modtager oplysningerne.«

10 Samme direktivs artikel 11 med overskriften »Udøvelse af fortrydelsesretten« bestemmer i stk. 1:

»Forbrugeren skal forud for fortrydelsesfristens udløb underrette den erhvervsdrivende om sin beslutning om at gøre fortrydelsesretten gældende. Forbrugeren kan til dette formål enten:

a) benytte standardfortrydelsesformularen i bilag I(B) eller

b) afgive en anden utvetydig erklæring om sin beslutning om at fortryde aftalen.

[...]«

- 11 Artikel 12 i direktiv 2011/83 med overskriften »Følgerne af udøvelse af fortrydelsesretten« har følgende ordlyd:

»Ved udøvelse af fortrydelsesretten ophører parternes forpligtelse til:

- a) at opfylde aftaler om fjernsalg eller aftaler indgået uden for fast forretningssted, eller
- b) at indgå aftalen om fjernsalg eller aftalen indgået uden for fast forretningssted i det tilfælde, hvor forbrugeren har afgivet tilbud.«

- 12 Dette direktivs artikel 14 med overskriften »Forbrugers forpligtelser i tilfælde af udøvelse af fortrydelsesretten« bestemmer:

»[...]

3. Udøver en forbruger sin fortrydelsesret efter at have fremsat en anmodning herom i overensstemmelse med artikel 7, stk. 3, eller artikel 8, stk. 8, betaler forbrugeren den erhvervsdrivende et beløb, der står i et rimeligt forhold til det leverede indtil det tidspunkt, hvor forbrugeren har underrettet den erhvervsdrivende om sin udøvelse af fortrydelsesretten, sammenlignet med fuld opfyldelse af aftalen. Beregningen af det forholdsmæssige beløb, som forbrugeren skal betale til den erhvervsdrivende, sker på grundlag af den samlede pris, der er fastsat i aftalen. Er den samlede pris urimelig høj, beregnes det forholdsmæssige beløb på grundlag af markedsværdien af det leverede.

4. Forbrugeren hæfter ikke for:

- a) udførelse af tjenesteydelser eller levering af vand, gas eller elektricitet, når disse varer ikke sælges i en afgrænset volumen eller i en bestemt mængde, eller af fjernvarme, helt eller delvist, inden fortrydelsesfristen udløber, såfremt:
 - i) den erhvervsdrivende har undladt at give oplysninger i overensstemmelse med artikel 6, stk. 1, litra h) eller j)), eller
 - ii) forbrugeren ikke udtrykkeligt har anmodet om, at udførelsen skulle påbegyndes inden udløbet af fortrydelsesfristen, jf. artikel 7, stk. 3, og artikel 8, stk. 8, eller
- b) hel eller delvis levering af digitalt indhold, der ikke leveres på et fysisk medium, såfremt:
 - i) forbrugeren ikke på forhånd har givet sit udtrykkelige samtykke til, at udførelsen kan påbegyndes inden udløbet af den 14-dages frist, der er nævnt i artikel 9
 - ii) forbrugeren ikke har anerkendt, at vedkommende mister sin fortrydelsesret, når vedkommende giver sit samtykke; eller
 - iii) den erhvervsdrivende har undladt at give bekræftelse i overensstemmelse med artikel 7, stk. 2, eller artikel 8, stk. 7.

5. Forbrugeren pådrager sig intet ansvar ved at gøre brug af fortrydelsesretten, ud over hvad der fremgår af artikel 13, stk. 2, og i nærværende artikel.«

Østrigsk ret

- 13 Følgende fremgår af § 4, stk. 1, i Fern- und Auswärtsgeschäfte-Gesetz (lov om aftaler om fjernsalg og aftaler indgået uden for fast forretningssted) af 26. maj 2014 (BGBl. I, 33/2014, herefter »FAGG«) har følgende ordlyd:

»Inden forbrugeren bindes af en aftale eller af sin aftaleerklæring, skal den erhvervsdrivende på en klar og forståelig måde give den pågældende følgende oplysninger:

[...]

- 8) i de tilfælde, hvor der består en ophævelsesret, betingelser, tidsfrist og procedurer for at gøre den nævnte ret gældende samtidig med, at den standardfortrydelsesformular, der findes i bilag I(B), stilles til rådighed

[...]

- 14) hvor det er relevant, aftalens gyldighedsperiode eller for tidsubestemte aftaler eller for aftaler, der forlænges automatisk, betingelserne for at opsiges aftalen

[...]«

- 14 FAGG's § 11, stk. 1, bestemmer:

»Forbrugeren kan inden 14 dage ophæve en aftale om fjernsalg eller en aftale indgået uden fast forretningssted uden angivelse af årsag.«

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 15 Sofatutor driver undervisningsplatforme for skoleelever på internettet. Selskabet udbyder sine tjenester til hele det østrigske område og indgår således retshandler med forbrugere, der har bopæl eller sædvanligt opholdssted i Østrig. Sofatutor indgår aftaler, som er baseret på virksomhedens almindelige forretningsbetingelser, med forbrugerne.
- 16 Disse almindelige forretningsbetingelser bestemmer, at et abonnement ved den første bestilling af et abonnement på brug af disse platforme kan afprøves gratis i 30 dage fra indgåelsen af aftalen og i dette tidsrum på ethvert tidspunkt opsiges uden varsel. De nævnte almindelige forretningsbetingelser bestemmer ligeledes, at der først efter udløbet af de 30 dage skal betales for dette abonnement, og at den betalingspligtige abonnementsperiode, som er aftalt i forbindelse med denne bestilling, påbegyndes i tilfælde af manglende opsigelse inden for de nævnte 30 dage.
- 17 I tilfælde af, at den betalingspligtige abonnementsperiode udløber, uden at Sofatutor eller forbrugeren har opsagt aftalen i rette tid, forlænges abonnementsperioden i henhold til de samme almindelige forretningsbetingelser automatisk med et nærmere angivet tidsrum.
- 18 Sofatutor skal ved indgåelsen af en aftale om fjernsalg oplyse forbrugerne om den fortrydelsesret, som tilkommer forbrugerne i anledning af denne indgåelse.

- 19 VKI er af den opfattelse, at forbrugeren i overensstemmelse med artikel 9 i direktiv 2011/83 og FAGG har en fortrydelsesret ikke alene i kraft af dennes bestilling af et gratis prøveabonnement i 30 dage, men også i forbindelse med dette abonnements overgang til et almindeligt abonnement og forlængelsen af sidstnævnte abonnement.
- 20 På denne baggrund har VKI ved Handelsgericht Wien (handelsretten i Wien, Østrig) nedlagt påstand om, at Sofatutor i det erhvervsmæssige forhold til forbrugere i forbindelse med forlængelse af en tidsbegrænset aftale om fjernsalg tilpligtes at oplyse forbrugerne på en klar og forståelig måde om betingelser, tidsfrist og procedurer for at gøre fortrydelsesretten gældende samtidig med, at standardfortrydelsesformularen stilles til rådighed, eller at benytte sig af lignende former for praksis.
- 21 Denne ret tog påstanden til følge ved dom af 23. juni 2021.
- 22 Sofatutor iværksatte appel til prøvelse af denne dom ved Oberlandesgericht Wien (den øverste regionale domstol i Wien, Østrig), ved hvilken denne dom blev ændret ved dom af 18. marts 2022, idet den nævnte påstand blev afvist i realiteten.
- 23 VKI har iværksat herefter revisionsappel af denne dom ved den forelæggende ret, Oberster Gerichtshof (øverste domstol, Østrig).
- 24 Den forelæggende ret har for det første konstateret, at ophævelsesretten, således som det fremgår af forarbejderne til FAGG's § 11, ikke er begrænset til den oprindelige indgåelse af en aftale mellem en erhvervsdrivende og en forbruger. Tværtimod kan også en forlængelse af en bestående, men tidsbestemt aftale eller en indholdsmæssig ændring af denne aftale, såfremt disse aftaler er indgået som en aftale om fjernsalg eller uden for fast forretningssted, være omfattet af FAGG og dermed indebære en ophævelsesret for en forbruger for så vidt angår denne forlængelse eller ændring.
- 25 For det andet har den forelæggende ret henvist til dom af 18. juni 2020, Sparkasse Südholfstein (C-639/18, EU:C:2020:477), hvori Domstolen har fastslået, at artikel 2, litra a), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/65/EF af 23. september 2002 om fjernsalg af finansielle tjenesteydelser til forbrugerne og om ændring af Rådets direktiv 90/619/EØF samt direktiv 97/7/EF og 98/27/EF (EFT 2002, L 271, p. 16) skal fortolkes således, at et tillæg til en låneaftale ikke er omfattet af begrebet »aftale om finansielle tjenesteydelser« som omhandlet i denne bestemmelse, når tillægget alene ændrer den oprindeligt fastsatte rentesats uden at forlænge varigheden af det nævnte lån eller størrelsen heraf, og de oprindelige lånevilkår foreskrev indgåelse af et sådant tillæg eller, i mangel af et sådant tillæg, anvendelse af en variabel rentesats.
- 26 På denne baggrund har Oberster Gerichtshof (øverste domstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 9, stk. 1, i direktiv [2011/83] fortolkes således, at der ved en »automatisk forlængelse« [direktivets artikel 6, stk. 1, litra o)] af en aftale om fjernsalg tilkommer forbrugeren en fornyet fortrydelsesret?«

Det præjudicielle spørgsmål

- 27 Med spørgsmålet ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 9, stk. 1, i direktiv 2011/83 skal fortolkes således, at forbrugerens ret til at fortryde en aftale om fjernsalg er sikret én enkelt gang med hensyn til en aftale om udførelse af tjenesteydelser, der fastsætter en oprindelig gratis periode for forbrugeren, som uden forbrugerens opsigelse eller fortrydelse i dette tidsrum efterfølges af en betalingspligtig periode, som i tilfælde af manglende opsigelse af denne aftale forlænges automatisk med et nærmere angivet tidsrum, eller således, at forbrugeren har denne ret i hver af disse faser med den nævnte aftales overgang eller forlængelse.
- 28 Det skal indledningsvis bemærkes, at direktiv 2011/83 blev ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/2161 af 27. november 2019 om ændring af Rådets direktiv 93/13/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/6/EF, 2005/29/EF og 2011/83/EU, for så vidt angår bedre håndhævelse og modernisering af EU-reglerne om forbrugerbeskyttelse (EUT 2019, L 328, s. 7). Direktiv 2019/2161, der trådte i kraft den 7. januar 2020, forpligter imidlertid medlemsstaterne til at gennemføre bestemmelserne i deres respektive retsordener senest den 28. november 2021 og anvende dem fra den 28. maj 2022. For så vidt som tvisten i hovedsagen i første instans blev afgjort af Handelsgericht Wien (handelsretten i Wien) den 23. juni 2021, og den forelæggende ret ikke på nogen måde har henvist de nationale bestemmelser til gennemførelse i østrigsk ret af direktiv 2019/2161, skal det fastslås, at direktiv 2011/83 i den foreliggende sag fortsat finder anvendelse i sin affattelse inden ændringen ved direktiv 2019/2161.
- 29 Når dette er præciseret, skal det bemærkes, at i henhold til ordlyden af artikel 9, stk. 1, i direktiv 2011/83, medmindre undtagelserne i direktivets artikel 16 finder anvendelse, har forbrugeren en frist på 14 dage til at fortryde en aftale om fjernsalg eller en aftale indgået uden for fast forretningssted uden angivelse af årsag og uden at pådrage sig andre omkostninger end dem, der er fastsat i dette direktivs artikel 13, stk. 2, og artikel 14.
- 30 Det nævnte direktivs artikel 9, stk. 2, litra a) og c), fastsætter, at med forbehold af direktivets artikel 10 udløber denne fortrydelsesfrist efter 14 dage, når det drejer sig om tjenesteydelsesaftaler og aftaler om forsyning af digitalt indhold, der ikke leveres på et fysisk medium, fra dagen for aftalens indgåelse.
- 31 Det fremgår af artikel 11, stk. 1, i direktiv 2011/83, at hvis en forbruger ønsker at gøre brug af sin fortrydelsesret, underretter forbrugeren inden udløbet af denne frist den erhvervsdrivende om sin beslutning om at gøre fortrydelsesretten gældende. Det præciseres i denne bestemmelse, at forbrugeren til dette formål enten kan benytte standardfortrydelsesformularen i bilag I, del B, til dette direktiv eller afgive en anden utvetydig erklæring om denne beslutning.
- 32 I overensstemmelse med det nævnte direktivs artikel 12, litra a), ophører parternes forpligtelse til at opfylde aftaler om fjernsalg eller aftaler indgået uden for fast forretningssted ved udøvelse af fortrydelsesretten.
- 33 En af konsekvenserne af eksistensen af forbrugerens ret til at fortryde en sådan aftale er oplysningskravet i henhold til artikel 6, stk. 1, litra h), i direktiv 2011/83. I henhold til denne bestemmelse giver den erhvervsdrivende, inden forbrugeren bindes af en aftale om fjernsalg eller en aftale indgået uden for fast forretningssted eller et tilsvarende tilbud, på en klar og forståelig måde forbrugeren oplysninger om betingelser, tidsfrist og procedurer for at gøre fortrydelsesretten gældende, jf. dette direktivs artikel 11, stk. 1, samt den standardfortrydelsesformular, der findes i del B i bilag I til det nævnte direktiv.

- 34 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at henset til fortrydelsesrettens betydning for forbrugerbeskyttelsen, er de oplysninger om denne ret, som afgives inden aftalens indgåelse, af afgørende betydning for forbrugeren og gør det muligt for denne på oplyst vis at træffe beslutningen om at indgå eller ikke at indgå aftalen om fjernsalg med den erhvervsdrivende. Forbrugeren bør for fuldt ud at kunne drage nytte af disse oplysninger på forhånd have kendskab til betingelserne, tidsfristen og procedurerne for udøvelse af den nævnte ret (dom af 23.1.2019, Walbusch Walter Busch, C-430/17, EU:C:2019:47, præmis 46).
- 35 Desuden har artikel 6, stk. 1, i direktiv 2011/83 navnlig til formål at sikre, at forbrugeren, inden en aftale indgås, modtager de oplysninger, der er nødvendige for at opfylde aftalens bestemmelser korrekt, og især at forbrugeren kan udøve sine rettigheder som forbruger, herunder fortrydelsesretten (jf. i denne retning dom af 10.7.2019, Amazon EU, C-649/17, EU:C:2019:576, præmis 43).
- 36 I det foreliggende tilfælde tilsigtes det med VKI's søgsmål i hovedsagen, at Sofatutor i det erhvervsmæssige forhold til forbrugere i forbindelse med forlængelse af en tidsbegrænset aftale om fjernsalg tilpligtes at oplyse forbrugerne på en klar og forståelig måde om betingelser, tidsfrist og procedurer for at gøre fortrydelsesretten gældende samtidig med, at standardfortrydelsesformularen stilles til rådighed, eller at benytte sig af lignende former for praksis.
- 37 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at den østrigske lovgiver gennemførte artikel 9, stk. 1, i direktiv 2011/83 ved at vedtage FAGG's § 11, stk. 1, der fastsætter, at forbrugeren inden 14 dage kan ophæve en aftale om fjernsalg eller en aftale indgået uden fast forretningssted uden angivelse af årsag. Det skal konstateres, at ordlyden af denne sidstnævnte bestemmelse ikke giver svar på spørgsmålet om, hvorvidt forbrugeren har en sådan fortrydelsesret én enkelt gang i forbindelse med indgåelsen af en aftale, eller om der tilkommer forbrugeren en fornyet ret i forbindelse med en som den i hovedsagen omhandlede forlængelse af denne aftale.
- 38 For så vidt som denne bestemmelse i overensstemmelse med artikel 4 i direktiv 2011/83 foretager en principielt fuldstændig harmonisering af medlemsstaternes lovgivning, fastlægger omfanget og betingelserne for udøvelsen af den i dette direktivs artikel 9, stk. 1, fastsatte fortrydelsesret imidlertid omfanget og betingelserne for den i de nationale lovgivninger til gennemførelse af denne bestemmelse i medlemsstaternes retsordener fastsatte fortrydelsesret.
- 39 Hvad angår det med fortrydelsesretten forfulgte formål er denne tiltænkt at skulle kompensere for den ulempe, der for forbrugeren følger af en fjernsalgsaftale, idet den pågældende indrømmes en passende betænkningstid til at undersøge og afprøve det erhvervede gode (dom af 27.3.2019, slewo, C-681/17, EU:C:2019:255, præmis 33 og den deri nævnte retspraksis).
- 40 Denne konklusion bekræftes af 37. betragtning til direktiv 2011/83, hvoraf det fremgår, at forbrugeren bør have fortrydelsesret, »da [vedkommende] i forbindelse med fjernsalg ikke kan se varerne, inden aftalen indgås«. Det fremgår af denne betragtning, at »[a]f samme grund bør forbrugeren have lov til at afprøve og besigtige de varer, vedkommende har købt, i nødvendigt omfang til at fastslå varernes art, egenskaber og den måde, de fungerer på«.
- 41 Det skal i denne henseende fastslås, at den betænkningstid, der indrømmes forbrugeren, er begrundet i de samme mål såvel i tilfælde af salg af varer som i tilfælde af udførelse af tjenesteydelser.

- 42 Dels har fortrydelsesretten til formål at give forbrugeren mulighed for i god tid at få kendskab til egenskaberne ved den tjenesteydelse, der er genstand for den pågældende aftale. Dels fremmer denne ret forbrugerens beslutningstagning på oplyst vis under hensyntagen til alle aftalebetingelserne og følgerne af den pågældende aftaleindgåelse, der sætter forbrugeren i stand til at beslutte, om den pågældende ønsker at binde sig aftalemæssigt til en erhvervsdrivende (jf. i denne retning dom af 23.1.2019, Walbusch Walter Busch, C-430/17, EU:C:2019:47, præmis 36, og af 10.7.2019, Amazon EU, C-649/17, EU:C:2019:576, præmis 43).
- 43 I den foreliggende sag fremgår det af forelæggelsesafgørelsen, at udførelsen af de i hovedsagen tjenesteydelser er gratis i 30 dage, og at den i tilfælde af forbrugerens manglende opsigelse eller fortrydelse i disse 30 dage overgår til en tjenesteydelse mod vederlag med et nærmere angivet tidsrum, der kan forlænges. Denne afgørelse indeholder imidlertid ingen oplysninger, hvoraf det fremgår, at en sådan overgang eller forlængelse af den pågældende aftale kan medføre en ændring af de øvrige betingelser i denne aftale.
- 44 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at i henhold til artikel 6, stk. 1, litra e), og artikel 8, stk. 2, i direktiv 2011/83 er et af de væsentlige kendetegn ved en aftale om fjernsalg i dette direktivs forstand den samlede pris for de tjenesteydelser, der er genstand for denne aftale.
- 45 I henhold til denne artikel 6, stk. 1, litra e), er den erhvervsdrivende forpligtet til inden indgåelsen af en sådan aftale at give forbrugeren oplysning om denne pris på en klar og forståelig måde. Således som det fremgår af denne artikel 8, stk. 2, hvis en fjernsalgsaftale, der indgås ved hjælp af elektroniske midler, pålægger forbrugeren en betalingsforpligtelse, gør den erhvervsdrivende tydeligt og i fremhævet form, og direkte før forbrugeren afgiver sin ordre, denne opmærksom på den samlede pris for de tjenesteydelser, der er genstand for denne aftale. Det præciseres i denne sidstnævnte bestemmelse, at den erhvervsdrivende skal sikre, at forbrugeren, når denne afgiver sin ordre, udtrykkeligt erkender, at vedkommende er opmærksom på, at ordren medfører en betalingsforpligtelse. Hvis afgivelse af en ordre indebærer aktivering af en knap eller en tilsvarende funktion, skal knappen eller den tilsvarende funktion på let læselig måde være mærket »ordre med betalingsforpligtelse« eller en tilsvarende utvetydig formulering, som angiver, at afgivelsen af ordren medfører en forpligtelse til at betale den erhvervsdrivende. Hvis den erhvervsdrivende ikke overholder dette krav, er forbrugeren ikke bundet af aftalen eller ordren.
- 46 Vigtigheden af, at den erhvervsdrivende giver forbrugeren udtrykkelig oplysning om prisen for de tjenesteydelser, der er genstand for den pågældende aftale, blev bekræftet af Domstolen i præmis 25-30 i dom af 7. april 2022, Fuhrmann-2 (C-249/21, EU:C:2022:269).
- 47 På baggrund af det ovenstående skal det fastslås, at formålet med forbrugerens ret til at fortryde en aftale om fjernsalg, som vedrører udførelse af tjenesteydelser, er opfyldt, hvis denne forbruger inden indgåelsen af denne aftale har klare, forståelige og udtrykkelige oplysninger om prisen for de tjenesteydelser, der er genstand for den nævnte aftale, enten fra tidspunktet for denne indgåelse eller fra et senere tidspunkt end denne indgåelse, såsom tidspunktet for, at den samme aftale overgår til en betalingspligtig aftale, eller at denne aftale forlænges med et nærmere angivet tidsrum.
- 48 Selv om forbrugeren i forbindelse med indgåelsen af en aftale, der fastsætter en gratis prøveperiode med udførelse af tjenesteydelser, på en klar, forståelig og udtrykkelig måde modtager oplysning fra den erhvervsdrivende om, at denne udførelse efter denne gratis periode, og i tilfælde af forbrugerens manglende opsigelse eller fortrydelse af denne aftale i den nævnte periode, bliver betalingspligtig, ændres de aftalebetingelser, der blev bragt til forbrugerens

kendskab, derfor ikke. I et sådant tilfælde begrundes det i den foregående præmis omhandlede formål ikke, at der tilkommer den pågældende forbruger en fornyet fortrydelsesret, efter at den nævnte aftale overgår til en betalingspligtig aftale. Der kan i øvrigt heller ikke tilkomme denne forbruger en sådan fortrydelsesret i forbindelse med en forlængelse af denne betalingspligtige aftale med et nærmere angivet tidsrum.

- 49 I det foreliggende tilfælde tilkommer det den forelæggende ret at undersøge, om Sofatutor i overensstemmelse med direktiv 2011/83 har givet forbrugerne klare, forståelige og udtrykkelige oplysninger om prisen for de omhandlede tjenesteydelser.
- 50 Hvis der ikke foreligger en gennemsigtig meddelelse af sådanne oplysninger på tidspunktet for indgåelsen af den pågældende aftale, ville forskellen mellem de oplysninger, som reelt meddeles med hensyn til aftalebetingelserne på den ene side, og betingelserne i den nævnte aftale efter en gratis prøveperiode som den i hovedsagen omhandlede på den anden side, hvis det antages, at forbrugeren er bundet af denne aftale, således som det fremgår af nærværende doms præmis 45, derimod være så afgørende, at der efter denne gratis prøveperiode skal indrømmes en ny fortrydelsesret som omhandlet i artikel 9, stk. 1, i direktiv 2011/83.
- 51 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 9, stk. 1, i direktiv 2011/83 skal fortolkes således, at forbrugers ret til at fortryde en aftale om fjernsalg er sikret én enkelt gang med hensyn til en aftale om udførelse af tjenesteydelser, der fastsætter en oprindelig gratis periode for forbrugeren, som uden forbrugers opsigelse eller fortrydelse i dette tidsrum efterfølges af en betalingspligtig periode, som i tilfælde af manglende opsigelse af denne aftale forlænges automatisk med et nærmere angivet tidsrum, forudsat at forbrugeren i forbindelse med indgåelsen af den nævnte aftale på en klar, forståelig og udtrykkelig måde modtager oplysning fra den erhvervsdrivende om, at denne udførelse af tjenesteydelser efter den nævnte oprindelige gratis periode bliver betalingspligtig.

Sagsomkostninger

- 52 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parter udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Syvende Afdeling) for ret:

Artikel 9, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/83/EU af 25. oktober 2011 om forbrugerrettigheder, om ændring af Rådets direktiv 93/13/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/44/EF samt om ophævelse af Rådets direktiv 85/577/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF

skal fortolkes således, at

forbrugers ret til at fortryde en aftale om fjernsalg er sikret én enkelt gang med hensyn til en aftale om udførelse af tjenesteydelser, der fastsætter en oprindelig gratis periode for forbrugeren, som uden forbrugers opsigelse eller fortrydelse i dette tidsrum efterfølges af en betalingspligtig periode, som i tilfælde af manglende opsigelse af denne aftale forlænges automatisk med et nærmere angivet tidsrum, forudsat at forbrugeren i forbindelse med

indgåelsen af den nævnte aftale på en klar, forståelig og udtrykkelig måde modtager oplysning fra den erhvervsdrivende om, at denne udførelse af tjenesteydelser efter den nævnte oprindelige gratis periode bliver betalingspligtig.

Underskrifter